

A hangosfilm története

A gazdasági válság közepette világszerte fejlődésnek indult a nemzeti hangosfilmgyártás. Sokféle műfaj aranykora ez, amely sikerét az alkotók sokszínű tehetségének és a magyar filmgyártás új lendületének köszönheti.

Előzmények

A hangosfilm egyik úttörője a magyar származású amerikai producer, William Fox volt. A FOX vállalat munkatársai 1929 végén Magyarországon is készítettek hangosfilm felvételeket. Hangos felvevővel felszerelt kocsijuk ellátogatott a filmgyárba is, ahol éppen az utolsó magyar némafilmet forgatták. 1930-ban a Paramount magyar elnöke, Adolph Zukor két magyarul beszélő, amerikai filmet gyártott egy Párizs melletti stúdióban

Az első hangosfilmek

A *Hyppolit, a lakáj*, amelyet a Berlinből hazatérő Székely István rendezett 1931-ben, az első hangosfilmsiker.

Kétverziós filmek

A filmgyártás költségeinek csökkentésére ugyanazon forgatókönyv alapján, többnyelvű verziók készültek külföldi együttműködésben, így a szinkronizálás problémáját is kikerülték.

A vén gazember (r.: Heinz Hille, 1932) Plakát: Muskovszky László / OSZK

A *Kísértetek vonata* román és magyar nyelven készült, misztikus külső vonatjeleneteit egy korábbi angol filmből ollózták ki.

Az első magyar hangos művészfilmet Fejős Pál rendezte francia koprodukcióban.

Tavaszi zápor (r.: Fejős Pál, 1932) Plakát: Nemes László / NFI – Filmarchívum

A fejlődés évtizede

1933-ban bekapcsolódott a játékfilmgyártásba az addig csak híradó- és dokumentumfilmeket készítő Magyar Filmiroda.

A hangosfilm iránti fokozódó igény miatt a Hunnia Filmgyár megnövelte kapacitását és 1936-ban felavatták új műtermet, amely a maga korában Európa egyik legmodernebb stúdiója volt. Ősszel itt készült az 50. magyar hangosfilm, bő egy évvel később pedig már a 100.

A háború miatti külföldi filmembargó a magyar film számára újabb fellendülést eredményezett, ezért 1941-ben az egykori Star filmgyárat is bekapcsolták a filmgyártásba.

A háború évei

1938 májusában forgatták az első Amerikában készült magyar filmet. Amíg a *Borcsa Amerikában* stábja New York utcáin dolgozott, Budapesten kihirdették a zsidótörvényt. A stábból többeket is érintett a hír, ők nem tértek haza.

Az 1920-ban elszakított országrészek visszacsatolásával megnőtt a filmforgatási kedv a visszatért területeken. A legvonzóbb helyszín Erdély volt.

Kalotaszegi Madonna (r.: Rodriguez Endre, 1943)

Emberek a havason (r.: Szőts István, 1941)

Vígjátékok

A korszak legnépszerűbb műfajának gyökerei a századforduló idején virágkorát élő kabaréig nyúlnak vissza, melyben nagy szerep jutott a helyzetkomikumnak és a pesti szóviccnek. Több nagysikerű történet témája a munkanélküliség, céltáblája a protekcionizmus.

Pardon, tévedtem / Skandal in Budapest (r.: Székely István, 1933), Gaál Franciska, Huszár Pufi. Fotó: NFI – Filmarchívum

A meseautó (r.: Gaál Béla, 1934) Plakát: Deutsch Ernő / OSZK

A korszak vígjátéktípusainak egyike a külföldön is népszerű katonahuszárfilm, amely a Monarchia boldog békeéveit idézi.

Emmy (r.: Székely István, 1934) Plakát: Nemes László / OSZK

és

Drámák

A harmincas évek közepére a komédiát kezdi kiszorítani a melodráma, amely reneszánszát éli ekkor, de visszatérnek az irodalmi művek és színdarabok filmre átültetett változatai is.

Én voltam (r.: Bárdos Artúr, 1936) Plakát: Muskovszky László / OSZK

Ember a híd alatt (r.: Vajda László, 1936) Plakát: Muskovszky László / OSZK

Az aranyember (r.: Gaál Béla, 1936) Fotó: NFI – Filmarchívum

Első világháborús drámák

Az I. világháború ekkor még friss emlék, ezért gyakori témája a magyar filmeknek.

Café Moszkva (r.: Székely István, 1935) Plakát: Vándor Endre / OSZK

Melodráma

A háború éveiben a derűs vígjátéki hangnemet epekedő, baljósan frivol hangulat váltotta fel. Kibontakozott a magyar film noir és a melodráma, az eluralkodó rossz közérzet megfogalmazója.

Kísértés (r.: Farkas Zoltán, 1942), C. Turáni Endre, Karády Katalin. Fotó: NFI – Filmarchívum

Két lány az uccán (r.: Tóth Endre, 1939), Bordy Bella, Ajtay Andor. Fotó: NFI – Filmarchívum

Népi realizmus

A parasztság helyzetét feltáró irodalmi irányzat a magyar filmre is hatással volt.

Emberek a havason (r.: Szőts István, 1941), Szellay Alice, Görbe János. Fotó: Ráth Károly / NFI – Filmarchívum

Földindulás (r.: Cserépy Arzén, 1939), Keresztessy Mária. Fotó: Manninger János / NFI – Filmarchívum

Az első (r.: Cserépy László, 1944), Szeleczy Zita, Kiss Ilona. Fotó: NFI – Filmarchívum

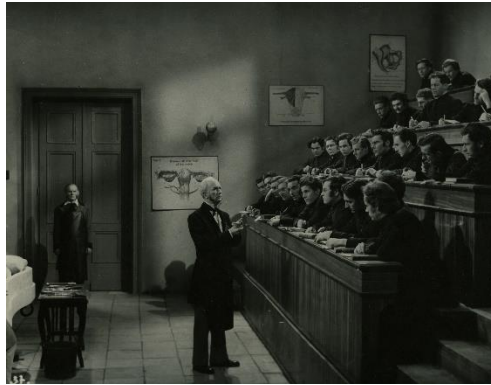

Kosztümös filmek

A nemzeti önbecsülés serkentésére számos történelmi filmet forgattak a háború éveiben és megszülettek az első életrajzi filmek is.

Gül baba (r.: Nádasdy Kálmán, 1940), Maklár Zoltán, Jávor Pál. Fotó: NFI – Filmarchívum

Semmelweis (r.: Tóth Endre, 1939) Uray Tivadar. Fotó: NFI – Filmarchívum

Abszurd komédia

A háború okozta depresszió az abszurd helyzetekből, burleszkelemekből építkező bohózatokat hívja életre.

Egy szoknya, egy nadrág (r.: Hamza D. Ákos, 1943), Mihályi Ernő, Latabár Kálmán. Fotó: Jankura Ildikó / NFI – Filmarchívum

Ez történt Budapesten (r.: Hamza D. Ákos, 1944), Hajmássy Miklós, Rajnay Gábor. Fotó: NFI – Filmarchívum

Zenés filmek

Klasszikus operettekben kevesebb készül, mint a némafilm idején, viszont a harmincas évek zenés vígjátékai felveszik az operett műfaj sajátosságait.

Heten, mint a gonoszok (*They are Seven Like the Seven Plagues*, r/dir.: Rodriguez Endre, 1942), Bilicsi Tivadar. Fotó: NFI – Filmarchívum

Egy csók és más semmi (*A Kiss and That's All*, r/dir.: Ráthonyi Ákos, 1940), Solymossy 'Lulu' Lajos, Kelly Anna. Fotó: NFI – Filmarchívum

Katyi (r/dir.: Ráthonyi Ákos, 1942), Bilicsi Tivadar. Fotó: NFI – Filmarchívum

A háború filmjei

A háború idején megjelentek a kémfilmek, és a hivatalos politikai kurzus ideológiája a filmekbe is beszűrődött. Katonafilmek és hazafias példabeszédek jelentek meg a vásznon.

Magyar sasok (r.: László István, 1943) Plakát: Bódis / OSZK

Egy nap a világ (r.: Vaszary János, 1943) Plakát: Bódis / OSZK

